

Høring av forslag til regelverksendringer –

Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud (Samarbeid, samordning og barnekoordinator)

NAKU vil takke for muligheten til å gi innspill til forslag om regelverksendringer for bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for sammensatte tjenestetilbud. Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU) ble opprettet av Sosial- og helsedirektoratet i 2006 og er statlig finansiert. NAKU formidler relevant kunnskap og fagressurser gjennom en digital kunnskapsbank, og skriftlig og muntlig formidling som kommunale tjenesteytere kan bruke som støtte og veiledning i sitt daglige arbeid. NAKU skal knytte etater, forskningsinstitusjoner og miljøer fra både første- og andrelinjetjenesten sammen, slik at fagkompetansen kommer utviklingshemmede til gode.

Høringsnotatet og forslagene som formuleres forstås som grundig og viktige skritt i arbeidet for å «*harmonisere og styrke plikten til samarbeid*» i velferdstjenestene.

Vilkår for rett til koordinator og individuell plan I

I høringsutkastet vises det til begreper som tilsvarer dagens ordning med koordinator og Individuell plan. Det vil si at vilkårene for å få koordinator eller individuell plan er *behov for langvarige og sammensatte eller koordinert helse- og omsorgstjenester (og andre velferdstjenester)*. Vi ønsker å dvele litt ved begrepene *koordinert eller sammensatt*. Som høringsutkastet viser til så knyttes dette vilkåret til to eller flere tjenester. I noen sammenhenger har personer, på tross av omfattende behov, ikke flere tjenester fra helse og omsorgsektoren. Dette kan være barn som har spesialpedagogiske vedtak i oppvekst, men familien eller barnet mottar ikke tjenester som avlastning eller støttekontakt mv. Dette begrensede vilkåret for å få koordinator eller individuell plan kan få konsekvenser i manglende støtte, veiledning eller hjelp ved særskilte overganger i livet som presiseres som betydning i dette høringsutkastet. I Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator (IS-2651) står det at «*plikten til å tilby koordinator gjelder der vedkommende mottar eller skal motta tjenester etter helse og omsorgstjenesteloven.*» Dette bør fremskrives i dette forslaget om *bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud* for å sikre at personer som ikke mottar to eller flere tjenester, men som har behov for barnekoordinator og individuell plan også sikres denne rettigheten.

Vilkår for rett til koordinator og individuell plan II

Pårørendeveilederen (2019) vektlegger *tidlig innsats og forebygging* som viktige prinsipper for god tjenesteutvikling i tjenestene til familier med barn og unge med funksjonsnedsettelse. «*Kommunen bør også vurdere å gi pårørendestøtte i situasjoner der omsorgsarbeidet ikke ennå har utviklet seg til å bli særlig tyngende, med formål om å forebygge*» (s. 13). I høringsutkastet er vilkårene for barnekoordinator satt til familier med barn og unge med «*alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne*» med behov for «*to eller flere tjenester*». Det vurderes at man med formuleringene i høringsnotatet setter vilkårene for høyt når målet med pårørendestøttende tjenester er å redusere eller begrense belastningen for pårørende gjennom tidlig innsats og forebygging.

Delt bosted

I høringsutkastets punkt 8.3.2 (s. 66) beskrives blant annet hvordan kommunene skal forholde seg til samarbeidsplikten når barn med behov for helhetlige og samordnede tjenester har tilknytning til to kommuner. Dette eksemplifiseres med når barnet er i fosterhjem eller institusjon i en annen kommune enn kommunen som har ansvaret for å følge opp barnet, eller når barnet har delt bosted mellom foreldre i forskjellige kommuner. Notatet vektlegger at kommune skal «*samarbeide og*

avklare» hvilken kommune som skal ha ansvaret for å samordne tjenestetilbudet, og at kommunene skal finne «gode og fornuftige løsninger med utgangspunkt i hva som er naturlig og best for barnet og familien i det enkelte tilfellet». NAKU er kjent med at avklaring mellom kommuner omkring ansvar er utfordrende og at kommuner i mange tilfeller skyver på ansvaret. Det vurderes at det er behov for klarere formuleringer omkring plassering av ansvar for å samordne tjenester for barn og unge som har delt bosted.

Utagerende/utfordrende atferd

I høringsnotatet benyttes begrepet *utagerende atferd*. En generell kritikk mot bruken av begrepet er at det gir et smalt og lite nyansert bilde på fenomenet det er ment å beskrive. Begrepet henspiller på at denne typen atferd knyttes til egenskaper ved individet og at man dermed underkommuniserer de miljømessige faktorene som også innvirker på barns utvikling. Begrepet *utfordrende atferd* er utbredt og etablert begrep i nasjonal og internasjonal forskning og løfter frem en forståelse av at det er bruker og omgivelsene i relasjon til hverandre som gjør at atferd oppstår. NAKU anbefaler derfor at begrepet *utagerende atferd* byttes ut med *utfordrende atferd*.

Tilsyn

Det er viktig og nødvendig at høringsnotatet vektlegger at tjenestenes samarbeidsplikt skal overprøves av tilsynsmyndighet og at denne myndigheten plasseres hos fylkesembetet. Samtidig vurderes det at beskrivelsene av hvordan tilsyn skal gjennomføres og hvilke konsekvenser et eventuelt brudd på samarbeidsplikten skal medføre, bør komme tydeligere frem.

Med vennlig hilsen

Kim Berge
Daglig leder / Førstelektor

André Paulsberg
Rådgiver / Vernepleier